

भगवतीमाई गाउँपालिका

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय-पत्र वितरण कार्यविधि, २०७६

गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति : २०७६/०३/२६

प्रमाणिकरण मिति : २०७६/०३/२६

प्रस्तावना :

नेपालको संविधान, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४ तथा संयुक्त राष्ट्र संघले पारित गरी नेपाल सरकारले हस्ताक्षर समेत गरिसकेको अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी महासन्धि -२००६ (**Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)**) को उद्देश्य, मर्म र भावना बमोजिम अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको परिचय पत्र वितरण सम्बन्धि कार्यविधि बनाउन बाञ्छनिय भएकोले भगवतीमाई गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन २०७५ को दफा ४ बमोजिम भगवतीमाई गाउँकार्यपालिकाले यो कार्यविधि बनाएको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१.संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम “अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र वितरण कार्यविधि, २०७६” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएपछि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :

- (क) “ऐन” भन्नाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ (पहिलो संशोधन २०७५ समेत) सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ख) “नियमावली” भन्नाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन २०७४ अनुसार बन्ने नियमावली सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ग) “गाउँपालिका” भन्नाले भगवतीमाई गाउँपालिका सम्भन्नु पर्दछ ।
- (घ) “वडा कार्यालय” भन्नाले भगवतीमाई गाउँपालिकाको वडा कार्यालय सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ङ) “समन्वय समिति” भन्नाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ (पहिलो संशोधन २०७५) को दफा ४२ बमोजिमको स्थानीय समन्वय समिति सम्भन्नु पर्दछ ।

परिच्छेद २

उद्देश्य, मापदण्ड

३. उद्देश्य : यस कार्यविधिको उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेका छन् :

(क) भगवतीमाई गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका विभिन्न प्रकारका अपाङ्गता भएका नेपाली नागरिकहरुको पहिचान गरी उनीहरुलाई सेवा सुविधामा पहुँच स्थापित गर्न, त्यस्ता सेवा सुविधाहरुको लागि योजना निर्माण गर्न र विभिन्न प्रकृतिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको वर्गीकृत लगत राख्न सहज तुल्याउने ।

(ख) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन र अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार

सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि २००६(CRPD) मा नेपाल सरकारले जनाएको प्रतिबद्धता

बमोजिम अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई प्राथमिकताको आधारमा सेवा सुविधाहरु उपलब्ध गराउन सहज बनाउने

(ग) अपाङ्गताको प्रकृति, वर्गीकरण र अवस्थाका आधारमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिले पाउने सेवा

सुविधा र अवसरको प्राथमिकिकरण गर्न सहयोग गर्ने ।

४. परिचय पत्र वितरणका मापदण्ड देहाय बमोजिम रहेका छन् :

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐनको अनुसूचीमा प्रकृतिका आधारमा अपाङ्गतालाई १० (दश) प्रकारमा वर्गीकरण गरिएको छ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐनको अनुसूचीमा उल्लेखित गाम्भीर्यताका आधारमा गरिएको अपाङ्गताको वर्गीकरण गरी

देहायका चार समूहका परिचय-पत्र वितरण गरिनेछ ।

(क) **पुर्ण अशक्त अपाङ्गता:**

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'क' वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराईनेछ जुन रातो रंगको पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछ ।

१. व्यक्तिको शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी प्रणालीहरुमा भएको क्षति र यसले ल्याएको

कार्यगत विचलनको अवस्था असाध्य गम्भीर भई अरुको सहयोग लिएर पनि दैनिक जीवन

सम्पादन गर्न असाध्यै कठिन हुने व्यक्ति,

२. सामान्य भन्दा सामान्य दैनिक क्रियाकलापहरु पनि स्वयं गर्न नसक्ने र अन्य व्यक्तिको सहयोग

आवश्यक पर्ने तिब्र बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु तिब्र रुपमा अटिज्म प्रभावित व्यक्ति, पुर्ण रुपमा श्रवण दृष्टिविहिन व्यक्तिहरु,

३. दुई वा सो भन्दा बढि प्रकृतिका शारिरिक मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षती भई सबै जसो

दैनिक क्रियाकलापहरु अन्य व्यक्तिकै सहयोगमा गर्नुपर्ने अवस्थाका व्यक्तिहरु,

४. निरन्तर रूपमा सघन हेरचाह (स्याहार सुसार) को आवश्यक परिरहने शारिरिक अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा मनोसामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु ।

(ख) अति अशक्त अपाङ्गता :

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'ख' वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराईनेछ । जुन निलो पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछ ।

१. शारीरिक, मानसिक वा ईन्द्रिय सम्बन्धी क्षती वा विचलन भएतापनि निरन्तर वा अधिकांश समय सहयोगी, दोभाषे वा मानव पथप्रदशक आदीको सहयोगमा आफ्नो दैनिक क्रियाकलापहरु लगायत हिडडुल र संचार गर्न कठिनाइ हुने व्यक्तिहरु,
२. मष्तिस्क पक्षघात, मेरुदण्डमा चोटपटक वा पक्षघात, हेमोफिलिया, मांशपेशी सम्बन्धी समस्या वा विचलन लगाएत अन्य विभिन्न कारणले शरीरको ढाड, हात, गोडा, कम्मर, आदीले काम गर्न नसकी दैनिक आवागमनको लागि ट्वीलचियर प्रयोग गर्नुपर्ने अवस्थाका व्यक्तिहरु,
३. दुबै हात कुमदेखि वा पाखुरादेखि मुनी पुरै नचल्ने वा गुमाएका, विभिन्न कारणले दुबै हात र गोडा गुमाएका वा नचल्ने, कम्मर भन्दा मुनीको भाग गुमाएका वा नचल्ने, दुबै गोडा वा पुर्ण क्रियाशील नभई बैशाखीको प्रयोग गर्ने व्यक्तिहरु,
४. दृष्टिविहिन र पुर्ण दृष्टिविहिनको परिभाषा अर्न्तगत पर्ने व्यक्तिहरु,
५. संचारको लागि निरन्तर दोभाषे आवश्यक पर्ने पुर्ण रूपमा कान सुन्न नसक्ने (बहिरा), दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वयंम गर्न नसक्ने, सिकाईमा समस्या भएका बौद्धिक अपाङ्गता वा अटिज्म भएका व्यक्तिहरु, निरन्तर अरुको सहयोग लिइरहनुपर्ने बहुअपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु,

(ग) मध्यम अपाङ्गता :

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'ग' वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराईनेछ । पहेंलो पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछ ।

१. कृत्रिम अंग, क्यालीपर, विशेष प्रकारका जुता जस्ता सहायक सामग्रीको प्रयोग बाट सामान्य हिडडुल लगाएत दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वयंम गर्न सक्ने,
२. विभिन्न कारणले घुँडामुनीको अंगमा मात्र प्रभाव परेको तर सहायक सामग्रीको प्रयोग नगरी

- पनि सामान्य हिडडुल गर्न सक्ने,
३. कुम वा पाखुरा भन्दा मुनी एक हात गुमाएका वा हात नचल्ने वा हातले गर्ने काम गर्न नसक्ने,
  ४. दुबै हातको हत्केलाभन्दा मुनीका कम्तीमा बुढी औँला र चोरी औँला गुमाएका,
  ५. दुबै गोडाको कुरकुच्चाभन्दा मुनीको भाग नभएका तर सामान्य हिडडुल गर्न सक्ने ,
  ६. मेरुदण्डमा समस्या भई ढाड कुप्रिएको,
  ७. सिकाईमा ढिलाई भएका दैनिक क्रियाकलाप स्वयं गर्न सक्ने बौद्धिक आपाङ्गता र अटिज्म भएका व्यक्तिहरु ,
  ८. श्रवणयन्त्रको प्रयोग बाट ठुलो आवाज सुन्न सक्ने सुस्तश्रवण व्यक्तिहरु,
  ९. शल्यक्रिया बाट स्वरयन्त्र भिकी घाँटीको नली बाट मात्र बोल्नुपर्ने अवस्था भएका व्यक्तिहरु,
  १०. ओठ तालु फाटेको कारण बोली अस्पष्ट भएका व्यक्तिहरु,
  ११. बोल्दा अड्किने शब्द वा अक्षर दोहोर्‍याउने समस्या तीव्र भएका भकभके व्यक्तिहरु,
  १२. तीन फिट भन्दा मुनीका होचापुट्का व्यक्तिहरु,
  १३. चस्मा र श्रवण यन्त्र दुबै प्रयोग गर्ने श्रवणदृष्टिविहिन व्यक्तिहरु, लेन्स वा म्याग्नीफायरको प्रयोगबाट मात्र पढ्न सक्ने न्यून दृष्टियुक्त व्यक्तिहरु,
  १४. अनुवंशीय रक्तश्राव (हेमोफेलिया) सम्बन्धी समस्या भई दैनिक हिँडडुलमा कठिनाई हुने व्यक्तिहरु,
  १५. मानसिक वा मनोसामाजिक आपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु ।

(घ) सामान्य अपाङ्गता :

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'घ' वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराईनेछ । जुन सेतो पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछ ।

१. शारीरिक मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी सामान्य बिचलन भएका तर दैनिक जिवनका क्रियाकलापहरु स्वयम् सम्पादन गर्न सक्ने ,

२. हात वा खुट्टा केहि छोट्टा भएका, एक हातको हत्केला भन्दा मुनी नचल्ने वा गुमाएका एक हातको हत्केला भन्दा मुनीका कम्तीमा बुढी औँला र चोरी औँला गुमाएका वा दुबै हत्केला मुनिका कम्तीमा बुढी औँला र चोरी औँला भएका व्यक्तिहरु,

३. ठुलो अक्षर पढ्न सक्ने न्यून दृष्टियुक्त व्यक्तिहरु,
४. दुबै गोडाको सबै औलाका भागहरु नभएका,
५. स्वरयन्त्रलाई ठुलो आवाज सुन्ने तर बोली स्पष्ट भएका सुस्त श्रवण व्यक्तिहरु,

परिच्छेद ३

परिचय पत्रको ढाँचा र समन्वय समिति

५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको परिचय-पत्रको ढाँचा देहाय बमोजिम हुनेछ ।

परिचयपत्र वाहक व्यक्तिको व्यक्तिगत विवरण स्पष्ट हुने गरी नागरिकताको प्रमाण पत्रको ढाँचामा यस कार्यविधिको अनुसूची २ बमोजिम एका पट्टि नेपाली भाषामा र अर्को पट्टि अंग्रेजी भाषामा लेखिएको माथी दफा ४ मा उल्लेखित मापदण्ड अनुसार एक पृष्ठको परिचयपत्र गाम्भीर्यताका आधारमा गरिएका ४ वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई ४ फरक रंगमा उपलब्ध गराइनेछ ।

६. समन्वय समिति सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ,

- (१). अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ को दफा ४२ अनुसार अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण गर्ने समेत कार्यका लागि गाउँपालिकामा देहाय बमोजिमको स्थानीय समन्वय समिति रहनेछ ।

(क) गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष	संयोजक
(ख) गाउँपालिकाको महिला सदस्य मध्येबाट गाउँकार्यपालिकाले तोकेको महिला सदस्य	सदस्य
(ग) गाउँपालिका भित्रका माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक मध्ये बाट गाउँपालिकाको अध्यक्षले तोकेको व्यक्ति	सदस्य
(घ) गाउँपालिकाको अध्यक्षले तोकेको स्थानीय स्वास्थ्य चौकी वा अस्पतालको चिकित्सक-	सदस्य
(ङ) स्थानीय प्रहरी कार्यालयको प्रमुख	सदस्य
(च) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको हक हित संरक्षणको क्षेत्रमा स्थानीय स्तरमा कार्यरत संघ संस्थाहरु मध्ये बाट गाउँपालिकाको अध्यक्षले मनोनित गरेको संस्थाको प्रतिनिधि-	सदस्य
(छ) गाउँपालिका भित्रका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु मध्ये बाट समन्वय समितिले गरेको एक जना महिला सदस्य सहित ३ जना	सदस्य
(ज) नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारका स्थानीय स्तरमा भएका सम्बन्धित विषय हेर्ने कार्यालयको कार्यालय प्रमुख	सदस्य

(भ)गाउँपालिकाको महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण ईकाईको प्रमुख

सदस्य सचिव

(२) स्थानीय समन्वय समितिले अपाङ्गता परिचय पत्र वितरणका लागि सिफारिस गर्ने कामका साथै ऐनको दफा ४३ को (च) बमोजिम परिचयपत्र सम्बन्धी कानुनी संरचनागत तथा अन्य सुधार गर्नुपर्ने विषयमा कर्णाली प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालय, महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय लगाएत सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद ४

परिचयपत्र वितरण

७. परिचयपत्र वितरण प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको स्थायी ठेगाना भएको स्थानीय तहको वडा कार्यालयमा

अपाङ्गता भएको व्यक्ति स्वयं, निजका अभिभावक वा संरक्षकले अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा परिचयपत्र प्राप्तीका लागि पुष्ट्याई गर्ने कागजातहरू दुई प्रति समावेश गरी निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(ख) दरखास्तमा आफ्नो नाम स्थायी ठेगाना, उमेर, अपाङ्गता खुलेको लिखित प्रमाणित प्रतिलिपी, पासपोर्ट साईजको सम्भव भए सम्म अपाङ्गता देखिने गरी खिचिएको फोटो, अशक्तताको गम्भीर्यता अवस्था र शरीरका अंगहरूले गर्ने काममा आएको समस्या वा दैनिक क्रियाकलापमा हुने सिमितताहरूको विवरण संलग्न हुनुपर्नेछ । यस प्रयोजनको लागि जन्म दर्ता प्रमाणपत्र वा नागरिकताको प्रमाणपत्र वा जग्गा धनी प्रमाण पुर्जा वा शैक्षिक योग्यताको प्रमाण पत्र वा मतदाता परिचयपत्र वा अपाङ्गताको आधारमा कुनै जागिर गरिरहेको भए नियुक्तिपत्र वा त्यो संस्थाले दिएको प्रमाण वा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा दर्ता भएका अपाङ्गता सम्बन्धी कार्य गर्ने संघसंस्थाले गरेको सिफारिस मध्ये कुनै एक वा यस्तै विश्वस्त हुन सक्ने आधार दिने अन्य प्रमाणित लिखितलाई आधार मानिनेछ ।

(ग) रित पुगी आएको निवेदनमा वडा कार्यालयले निवेदन प्राप्त भएको मितिले बढीमा ३ दिन भित्र निवेदकले पेश गरेका कागजातहरूको एक प्रति कार्यालयमा राखी वडा कार्यालयको सिफारिस सहित एक प्रति गाउँपालिकामा पठाउनु पर्दछ ।

(घ) सम्बन्धित व्यक्तिले पेश गरेको निवेदन उपर कुनै कागजात प्रमाण नपुगी परिचयपत्रका लागि सिफारिस उपयुक्त नदेखिएमा सो व्यहोरा निवेदकलाई तिन दिन भित्रमा जानकारी दिनु पर्दछ ।

- (ड) वडा कार्यालयले सिफारिस गर्न नसकिने भनी दिएको जानकारी निवेदकलाई चित्त नवुभे सुचना पाएको १५ दिन भित्रमा यस गाउँपालिकाको कार्यालयमा निवेदन दिन सक्नेछ ,
- (च) यसरी प्राप्त भएको निवेदन समेत समावेश राखी स्थानीय समन्वय समितिको बैठकमा पेश गर्नु पर्दछ । निवेदकले पेश गरेका कागजात र अन्य सम्भाव्य तथ्य प्रमाणका आधारमा निजले परिचयपत्र पाउने देखियो भनी स्थानीय समन्वय समितिले सिफारिस गरेमा निजलाई परिचयपत्र वितरण गरी त्यसको जानकारी निवेदक तथा वडा कार्यालयलाई समेत दिनु पर्दछ ।
- (छ) परिचयपत्रका लागि सिफारिस गर्न कुनै कठिनाई परेमा वडा कार्यालयले चिकित्सक/विशेषज्ञ वा अपाङ्गता भएका व्यक्तिका संस्थाका प्रतिनिधि संग राय परामर्श लिन सक्नेछ ।
- (ज) सामान्यतया अपाङ्गता भएका व्यक्ति स्वयंले आफ्नो परिचयपत्र बुझिलिनु पर्दछ । अति अशक्त वा पूर्ण अशक्त अपाङ्गता भएको कारणले परिचयपत्र बुझिलिन आउन नसक्ने भएमा वडा कार्यालयको सिफारिसमा परिवारको सदस्य संरक्षक गाउँपालिकाको पदाधिकारीले निजलाई बुझाउने गरी बुझिलिन सक्नेछन ।
- (झ) परिचयपत्र प्राप्त व्यक्तिहरुको वर्गीकृत लगत गाउँपालिकाले कम्प्यूटराईज गरेर राखी चौमासिक रुपमा प्रदेश र संघको सम्बन्धित मन्त्रालयमा जानकारी गराउनु पर्नेछ ।
- (ञ) समन्वय समितिले परिचयपत्र दिन भनी ठहर गरेका व्यक्तिलाई यस गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयले अनुसुची २ बमोजिमको परिचयपत्र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई निशुल्क उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (ट) परिचयपत्रमा गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको हस्ताक्षर हुनेछ । प्रचलित कानूनको अधिनमा रही अन्य अधिकृत कर्मचरीलाई समेत अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
- (ठ) प्रत्यक्ष रुपमा देखिने वा अवलोकन गर्न सकिने शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षतीको हकमा परिचय-पत्र प्रदान गर्ने अधिकारीले अवलोकन गरी तत्काल उपयुक्त परिचय पत्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (ड) प्रत्यक्ष रुपमा नदेखिने वा अवलोकन गर्न नसकिने शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षती भएका वा प्रष्ट रुपमा छुट्याउन समस्या भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिका हकमा

समन्वय समितिमा पेश गरी समितिको सिफारिसका आधारमा परिचयपत्र वितरण गर्नु पर्नेछ ।

८. अन्य स्थानीय तहबाट आएकालाई परिचयपत्र वितरण गर्ने :

आफ्नो स्थायी ठेगानामा बसोबास नभएका र विभिन्न अवरोध तथा शारीरिक वा मानसिक अवस्थाको गम्भीरताको कारण आफ्नो स्थायी बसोबास भएको जिल्लामा गई अपाङ्गता परिचयपत्र प्राप्त गर्न असमर्थ व्यक्तिहरूका लागि निजको स्थायी बसोबास भएको सम्बन्धित स्थानीय तहबाट परिचयपत्र नलिएको सुनिश्चित भएमा दफा ५ को प्रक्रिया पुरा गरी परिचय-पत्र प्रदान गरेर सम्बन्धित स्थानीय तहलाई जानकारी गराउन सकिनेछ ।

९. प्रतिलिपि सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) परिचय-पत्र हराई, नासिइ वा बिग्रिइ परिचय पत्रको प्रतिलिपि लिनु पर्ने भएमा आफ्नो स्थायी ठेगाना भएको वडा कार्यालयमा यथार्थ विवरण र कारण खुलाई सिफारिसका लागि निवेदन दिनु पर्दछ ।
- (२) वडा कार्यालयले सबै व्यहोरा बुझि निवेदकको माग मानसिव देखिएमा परिचयपत्रको प्रतिलिपि उपलब्ध गराउन प्राप्त निवेदन तथा अन्य कागजातको प्रतिलिपि वडा कार्यालयमा राखि निवेदकले पेश गरेको सक्कल कागजात सहित सिफारिस गरी गाउँपालिकामा पठाउनु पर्दछ ।
- (३) गाउँपालिकाले सिफारिस सहित प्राप्त भएको निवेदन अपाङ्गताको प्रकृति अनुसार सोभै वा स्थानीय समन्वय समितिमा पेश गरी समितिको निर्णय अनुसार अपाङ्गता परिचयपत्रको प्रतिलिपि निशुल्क उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (४) प्रतिलिपिका लागि प्राप्त भएको निवेदनका विषयमा सो परिचयपत्र वाहेक व्यक्तिले पहिले प्राप्त गरेको परिचयपत्रमा हेरफेर गर्नु पर्ने देखिएमा स्थानीय समन्वय समितिमा पेश गरी सो समिति बाट प्राप्त निर्देशन अनुसार गर्नु पर्दछ ।

१०. यस कार्यविधिको प्रतिकूल कार्य भएमा प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम सजाय हुनेछ ।

११. अभिलेख सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) सम्बन्धित वडा कार्यालयले आफ्नो क्षेत्रमा भएको कुल अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूमध्ये परिचयपत्र पाएका व्यक्तिहरूको अपाङ्गताको प्रकृति र गम्भीरता लगाएत अन्य आवश्यक विवरण खुल्ने गरी नियमित रूपमा अध्यावधिक गरी त्यसको चौमासिक विवरण तयार गरी नियमित रूपमा गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय तथा जिल्ला समन्वय

समितिलाई समेत पठाउनु पर्दछ ।

- (२) गाउँपालिकाले परिचयपत्र वितरण गरेपछि यसको जानकारी परिचयपत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिको स्थायी ठेगाना भएको वडा कार्यालयलाई दिनु पर्दछ ।
- (३) गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका कुल अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु तथा अपाङ्गता परिचयपत्र पाएका व्यक्तिहरुको अभिलेख राखी त्यसको चौमासिक प्रतिवेदन प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालय, महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद ५

विविध

१२.विविध :

- (१) गाउँपालिकाले गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र रहेका बिकट तथा दुर्गम गाउँहरुमा रहेका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि अपाङ्गता परिचयपत्र लगाएतका सेवा सरल तरिकाले उपलब्ध गराउन कम्तीमा बर्षमा एक पटक ती ठाउँहरुमा परिचयपत्र वितरण सम्बन्धी घुम्ति शिविर संचालन गर्न सक्नेछ ।
- (२) यो कार्यविधि लागु हुनु अगाडी प्राप्त गरेको अपाङ्गता परिचयपत्र यस गाउँपालिकामा बुझाई यो कार्यविधि जारी भएको मितिले १ बर्ष भित्रमा यस कार्यविधि बमोजिमको परिचयपत्र लिनु पर्नेछ । यस अघि जारी भएका परिचयपत्र १ बर्ष पछि स्वतः मान्य हुने छैनन ।
- (३) यस कार्यविधिमा भएको प्रावधान अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धी ऐन र अन्य प्रचलित कानुन संग बाझिएमा बाझिएको हद सम्म स्वतः मान्य हुने छैन ।
- (४) अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण सम्बन्धमा यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएको विषयमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धी ऐन र अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ ।

अनुसूची १अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउनको लागि दिने निवेदनको ढाँचा

श्रीमान प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू

मार्फत.....

..... गाउँपालिका

फोटो

मिति .....

विषय :अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउँ ।

महोदय,

म अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउन योग्य भएकोले निम्न लिखित विवरण राखी परिचयपत्र पाउन यो निवेदन पेश गरेको छु । मैले पेश गरेको विवरण ठीक साँचो छ , भुट्टा ठहरेमा प्रचलित कानून बमोजिमको सजाय भोग्न मन्जुर छु ।

१. नाम थर ..... उमेर..... लिङ्ग.....

२. प्रदेश :

३. ठेगाना:

(क) स्थायी ठेगाना : ..... पालिका, वडा नं. .... टोल.....

(ख) अस्थायी ठेगाना : ..... पालिका, वडा नं. .... टोल.....

(ग) सम्पर्क टेलिफोन वा मोबाईल नं.....

४. संरक्षक/अभिभावकको टेलिफोन वा मोबाईल नम्बर .....

५. नेपाल सरकारको परिभाषा र वर्गीकरण अनुसार अपाङ्गताको प्रकार :.....

६. नेपाल सरकारको परिभाषा र वर्गीकरण अनुसार अशक्तताको आधारमा अपाङ्गताको प्रकार : ...

७. शरीरको अंग, संरचना, प्रणालीमा आएको क्षतीको विवरण: .....

८. क्षती भएपछि दैनिक क्रियाकलापमा आएको अवरोध वा सिमितताको

विवरण.....

९. अपाङ्गताको कारण उपयुक्त चिनो लगाउनुहोस ।

(क) रोगको दिर्घ असर

(ख) दुर्घटना

(ग) जन्मजात

(घ) सशस्त्र द्वन्द्व (ङ) वंशाणुगत कारण (च) अन्य.....

१०. सहायक सामग्री प्रयोग गर्नु पर्ने आवश्यकता भएको वा नभएको उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाउनुहोस ।

(क) भएको (ख) नभएको

११. आवश्यकता भएको भए कस्तो प्रकारको सहायक सामग्रीको प्रयोग गर्नु पर्ने हुन्छ ।

..... ।

१२. सहायक सामग्री प्रयोग गर्ने गरेको/नगरेको(उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाउनुहोस ।

(क) गर्ने गरेको (ख) गर्ने नगरेको

१३. सहायक सामग्री प्रयोग गर्ने गरेको भए सामग्रीको नाम : .....

१४. अन्य व्यक्तिको सहयोग विना आफ्ना कस्ता कस्ता दैनिक कार्य गर्न सक्नुहुन्छ ।

(क) ..... (ख) ..... (ग).....(घ) .....

(ङ) ..... (च) .....

१५. अन्य व्यक्तिको सहयोग लिनुहुन्छ भने कुन कुन कामको लागि लिनुहुन्छ ।

(क) ..... (ख) ..... (ग).....(घ) .....

(ङ) ..... (च) .....

१६. पछिल्लो शैक्षिक योग्यता प्राथमिक तह:

(क) माध्यमिक तह (ख) निम्न माध्यमिक तह (ग) उच्च माध्यमिक तह (घ) स्नातक तह

(ङ) स्नाकोत्तर तह (च) विद्यावारिधी तह

१७. कुनै तालिम प्राप्त गर्नु भएको भए मुख्य तालिमको नाम लेख्नुहोस ।.....

१८. हालको पेशा : (क) अध्ययन (ख) कृषि व्यवसाय (ग) स्वरोजगार (घ) सहकारी सेवा

(ङ) निजी क्षेत्रमा सेवा (च) केही नगरेको (छ) अन्य ..

निवेदक

नाम, थर.....

हस्ताक्षर.....

मिति .....

अनुसूची २

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्रको ढाँचा

भगवतीमाई गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
पगनाथ, दैलेख

कर्णाली प्रदेश, नेपाल

परिचय पत्र नम्बर:

परिचयपत्रको प्रकार : .....

फोटो

अपाङ्गता परिचय-पत्र

१. नाम ,थर: .....
२. ठेगाना : प्रदेश ..... जिल्ला ..... स्थानीय .....
३. जन्म मिति : ४. नागरिकता नम्बर :
५. लिङ्ग ६. रक्त समुह :
७. अपाङ्गताको किसिम : प्रकृतिको आधार ..... गम्भीरता.....
८. बाबु/आमा वा संरक्षकको नाम,थर : .....
९. परिचय वाहकको दस्तखत :

परिचयपत्र प्रमाणित गर्ने :

हस्ताक्षर.....

नाम,थर.....

पद.....

मिति.....

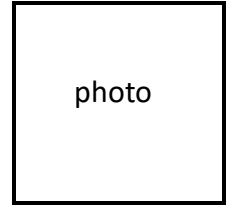
“यो परिचयपत्र कसैले पाएमा नजिकको प्रहरी कार्यालय वा भगवतीमाई गाउँपालिकामा पुग्नुपर्ने हुने हुला ।”

Annex 2

Disability Identity Card Format

Bhagawatimai Rural Municipality
Office of Rural Municipal Executive
Paganath, Dailekh
Karnali Province, Nepal

ID Card Number

ID Card Type : .....

Disability Identity Card

- 1) .Full Name of Person:
- 2). ADdress:Province.....District.....:Local Level : .....
- 3).Date of Birth.....4). Citizenship Number : .....
- 5). Sex :..... 6), Blood Group .....
- 7). Types of Disability : On the basis of natur.....On the basis of Severity.....
- 8). Father Name of Mother Name or Guardian .....
- 9). Signature of ID Card Holders .....

Approved By:

Signature :.....

Name : .....

Designation : .....

Date : .....

"If somebody finds this ID Card,Please deoposit this in the nearby police station or bhagawatimai rural municipality office"

अनुसूची ३

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको कार्यालयमा राखिने अभिलेख

क्रम संख्या :

अपाङ्गता परिचयपत्र नम्बर :

परिचयपत्रको किसिम :

१). नाम, थर :

२). ठेगाना(स्थायी) प्रदेश :

जिल्ला

स्थानीय तह

वडा

३). ठेगाना(अस्थायी) प्रदेश :

जिल्ला

स्थानीय तह

वडा

४). जन्म मिति :

५). नागरिकता नम्बर :

६). लिङ्गः

७). रक्त समुह :

८). विवाहित / अविवाहितः

९). बाबु / आमा वा संरक्षकको नाम, थर :

१०). ठेगाना(स्थायी) प्रदेश :

जिल्ला

स्थानीय तह

वडा

११). अपाङ्गता भएको व्यक्तिसंगको नाता :

१२). पछिल्लो शैक्षिक योग्यता :

१३). अध्ययनरत विद्यालय वा कलेज :

अध्ययन नगरेको

पढाई सकेको

१४). पेशा :

१५). अपाङ्गताको किसिमः

(क) अपाङ्गताको प्रकृतिको आधारमा

(ख) अपाङ्गताको गम्भीरताको आधारमा

१६). कस्ता दैनिक क्रियाकलापहरु गर्न सकिन्छ ।

१७). कस्ता दैनिक क्रियाकलापहरु गर्न सकिदैन ।

१८). सहायक सामग्री पर्ने नपर्ने : आवश्यक पर्ने भए के ?

१९). हाल सहायक सामग्री पाएको / नपाएको

२०). परिचयपत्र वाहकले प्राप्त गरेका अन्य सेवा सुविधा :

२१). सेवा सुविधा प्रदान गर्ने निकायः

२२). अन्यः

प्रमाणित गर्ने अधिकारीकोः

दस्तखतः.....

नाम, थर : .....

पदः .....

कार्यालयः .....

मिति .....